

B. SLOH

ODBORNÝ STYL

3. ročník SŠ

1. hodina – Motivace. Funkce odborného stylu: poznávací a odborně zpravovací: produkce vědění, tj. objektivních, uspořádaných informací o nějakém aspektu skutečnosti, a jeho předání adresátovi. *Žáci pracují např. s textem J. Lehára „Záhady 10. století“ (Česká literatura od počátků k dnešku) metodou INSERT*

A) Označte „OK“ informaci, která je pro vás známá

B) Označte „+“ informaci, která pro vás byla nová a přijímáte ji

C) Označte „?“ informaci, které ne úplně rozumíte, potřebovali byste ji vysvětlit

D) Označte „-“ informaci, se kterou nesouhlasíte, je v rozporu s tím, co víte z dřívějšíka

2. hodina – druhy odborného stylu – charakteristika slovní zásoby

3. hodina – slohové postupy, kompozice útvarů odborného stylu

4. hodina – opakování, shrnutí, zpětná vazba – všestranná analýza textů odborného stylu

2. hodina

Existují tři druhy odborného stylu – podle míry odbornosti/poučenosti adresáta. Adresát může být a) zájemce z řad širší veřejnosti, poučený laik b) student daného oboru, adept na získání odbornosti c) odborník v oboru.

Úkol: Přiřadte k těmto adresátům správné druhy odborného stylu.

1) vědecký

2) učební

3) populárně-naučný

Řešení:

- 1) vědecký: odborník v oboru; text je náročný, vysoce teoretický; přísná objektivita
2) učební: student daného oboru; cílem je problém vysvětlit, zsvětřit někoho dalšího do oboru; učebnice, skripta; přísná objektivita
3) populárně-naučný: poučený laik; poučení na neprofesionální úrovni; přípustná určitá míra subjektivity – snaha zaujmout čtenáře

Pracovní list s ukázkami:

1 Charakterizujte téma úryvku.

2 Zařadte následující úryvky k jednomu ze tří druhů odborného stylu.

3 Podtrhněte slova pro text určující, typická. Jak byste je charakterizovali?

Ukázka #1

KDYKOLI se něco rytmicky a s velkou přesností mění, pojmu vědci podezření, že se něco buď houpe jako kyvadlo, nebo že to rotuje: otáčí se pořád dokola. V případě střídání dne a noci i ročních období jde o druhý případ. Důvodem pravidelného střídání ročních období je celoroční obíhání Země kolem Slunce, ve vzdálenosti zhruba 149,6 miliónu kilometrů. A den zase střídá noc, protože se Země točí kolem dokola jako káča.

Iluze, že se Slunce pohybuje po obloze, je skutečně jen iluze. Jde o iluzi *relativního pohybu*. Se stejnou iluzí jste se již často setkali. Jste ve vlaku, který stojí na nádraží vedle jiného vlaku. Najednou vám začne připadat, že jste se rozjeli. Pak vám ale dojde, že se váš vagón vůbec nepohybuje. To ten druhý vlak se pohybuje opačným směrem. Vzpomínám si, jak mě tahle iluze zaujala, když jsem jel vlakem poprvé. (Určitě jsem tehdy byl hodně malé dítě, protože si také vzpomínám na další svůj omyl z první cesty vlakem. Zatímco jsme čekali na nástupišti, rodiče pronášeli věty jako „Náš vlak už tu brzy bude“ a „Tady přijíždí náš vlak“ a potom „Tohle je už náš vlak“. Když jsem nastupoval, byl jsem úplně nadšený, protože tohle je *náš* vlak. Chodil jsem po chodbě sem a tam, nad vším jsem žasl a byl jsem moc pyšný, protože jsem si myslel, že ho *vlastníme* do posledního šroubku.)

Ukázka #2

O osudu člena Skupiny 42 Ivana Blatného, který v březnu 1948 zůstal v Británii, nebylo dlouho nic známo. Z osamění, chorobné úzkosti a ze strachu před komunistickými agenty u něho vznikla duševní nemoc. Od poloviny padesátých let byl Blatný hospitalizován na psychiatrické klinice v Anglii. Později se ukázalo, že po celou dobu pravděpodobně psal verše, že je však britští zřízení považovali za blábohy a vyhazovali do odpadků. Až ošetřovatelka, která náhodou uměla česky, je začala od roku 1977 shromažďovat a zaslala je posléze do torontského nakladatelství Sixty-Eight Publishers. Výběrem z těchto textů vznikly poslední dvě Blatného sbírky. Příznačné jsou pro ně překotné asociace, přechody z češtiny do různých jazyků (angličtiny, němčiny, francouzštiny aj.), citáty a narážky. Tvoří cosi jako místopis paměti.

Ukázka #3

Když byla rakev hraběnky Lobkoviczové otevřena, pokrývaly její tělo zbytky lněného rubáše. Její hlava spočívala na sametovém polštáři, pod nímž se nacházel ještě sametový váček vyplněný vlasy. Šat, v němž byla do rakve uložena, tvoří španělská ropa se širokými rukávy a wams (kabátek) úzkého střihu. Oba oděvy mají vysoké stojací límce a každý z nich podepírá další límec z jemného hedvábí. K wamsu jsou připevněny manžety ladící s límcem. Sukně je zhotovena z drahocenného materiálu a je bohatě skládaná. K tomuto kompletu patří ještě čepec, pletené punčochy s podvazky a zbytky košile a obuvi. Jak již je u hrobních nálezů obvyklé, všechny lněné tkaniny se rozpadly. Tkaniny z hedvábí a vlny, které se zachovaly, se v důsledku klimatických podmínek všechny zabarvily dohněda. Vzhledem ke krátké době života Markéty Františky lze předpokládat, že oděv byl zhotoven kolem roku 1616. Pro dějiny odívání to znamená obrovské štěstí, že tyto oděvy lze tak přesně datovat. Jednotlivé části oděvů jsou následně popsány.

Ropa, pro niž existoval v němčině výraz široká sukně, má vysoký tuhý stojatý límec a široké španělské rukávy (mangas redondas). Zadní díl rovného střihu má zaoblenou vlečku. Plášť byl zhotoven z hladkého nepostřiženého hedvábného sametu, do něhož byl po zhotovení oděvu dodatečně vyřezán ostrým nožem vzor. Jediným podobným dochovaným oděvem je z Drážďan známý oblek kurfiřta Jana Georga Saského z první čtvrtiny 17. století, jenž je také po celé své ploše zdobený stejnou technikou. [1] Zřejmě byl tento způsob dekoru vyhrazen pouze pro nejvyšší kruhy.

[1] Drážďany, Státní sbírky umění, Zbrojnice. Inv. č. I 13.